

Lausunto Oikeuspalveluviraston ehdotuksesta organisaatorakenteen ja toimipaikkaverkoston muuttamiseksi

Khall 09.06.2026 § 141
383/00.02.01/2026

Valmistelija Hallintojohtaja Kyllönen Pinja, puh. 044 7255223

Johdanto

Oikeuspalveluvirasto on toimittanut 27.2.2026 oikeusministeriölle ehdotuksen viraston toimistorakenteen ja toimipaikkaverkoston uudistamiseksi. Oikeusministeriö lähettää Oikeuspalveluviraston ehdotuksen lausuntokierrokselle sellaisenaan. Toimisto- ja toimipaikkaverkoston kehittämistä koskevia jatkotoimenpiteitä arvioidaan oikeusministeriössä lausuntokierroksen jälkeen.

Oikeuspalveluvirastosta annettu laki muuttuu 1.1.2027 lukien siten, että talous- ja velkaneuvontapalvelut erotetaan oikeusaputoimistoista omiksi toimistoikseen. Voimassa olevan lain mukaan talous- ja velkaneuvontapalvelut annetaan oikeusaputoimistoista. Oikeuspalveluviraston ehdotus sisältää ehdotuksen talous- ja velkaneuvontatoimistojen määrästä, nimistä ja alueista, joista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Oikeuspalveluvirasto on lisäksi ehdottanut toimisto- ja toimipaikkaverkostoon liittyviä muutoksia, jotka eivät ole riippuvaisia edellä mainitusta talous- ja velkaneuvontaa koskevasta muutoksesta. Näiden muutosten taustalla on virastolle osoitetut valtion tuottavuustavoitteet sekä valtionhallinnossa meneillään oleva valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistus 2030.

Tausta

Toimistorakennetta koskeva ehdotus

Oikeuspalveluvirastossa on 22 oikeusaputoimistoa ja 22 edunvalvontatoimistoa. Toimistot ovat hallinnollisia yksiköitä, joilla voi olla yksi tai useampi toimipaikka. Oikeusaputoimistoista annetaan sekä oikeusavun että talous- ja velkaneuvonnan palveluita. Edunvalvontatoimistoista annetaan yleisen edunvalvonnan palveluita. Ahvenanmaalla on lisäksi yhdistetty oikeusapu- ja edunvalvontatoimisto, josta annetaan sekä oikeusavun, yleisen edunvalvonnan että talous- ja velkaneuvonnan palveluita. Oikeuspalveluvirasto ei ole ehdottanut muutoksia Ahvenanmaan oikeusapu- ja edunvalvontatoimistoon tai toimipaikkaan.

Oikeuspalveluviraston oikeusministeriölle toimittaman ehdotuksen mukaan Manner-Suomessa olisi jatkossa 9 oikeusaputoimistoa, 5 edunvalvontatoimistoa ja 5 talous- ja velkaneuvontatoimistoa.

Yleinen edunvalvonta järjestettäisiin Etelä-Suomen, Itä-Suomen, Länsi-Suomen, Sisä-Suomen ja Pohjois-Suomen edunvalvontatoimistossa sekä talous- ja velkaneuvonta Etelä-Suomen, Itä-Suomen, Länsi-Suomen, Sisä-Suomen ja Pohjois-Suomen talous- ja velkaneuvontatoimistossa.

Julkinen oikeusapu järjestettäisiin Helsingin oikeusaputoimistossa sekä Eteläisen

Suomen, Savo-Karjalan, Kaakkois-Suomen, Länsirannikon, Lounaisrannikon, Sisä-Suomen, Lappi-Kainuun ja Jokiseudun oikeusaputoimistossa.

Toimipaikkaverkostoa koskeva ehdotus

Oikeuspalveluvirastolla on asetuksen mukaan 158 toimipaikkaa. Niistä suurimmassa osassa (98) ei ole henkilöstöä, vaan toimipaikassa käydään tarvittaessa ajanvarauksella.

Oikeuspalveluvirasto on esittänyt, että virastolla olisi jatkossa 38 toimipaikkaa, joissa tarjotaan Oikeuspalveluviraston palveluita: Espoo, Helsinki, Hämeenlinna, Iisalmi, Inari, Joensuu, Jyväskylä, Järvenpää, Kajaani, Kemi, Kittilä, Kokkola, Kotka, Kouvola, **Kuhmo**, Kuopio, Kuusamo, Lahti, Lappeenranta, Lieksa, Maarianhamina, Mikkeli, Oulu, Pori, Porvoo, Raahe, Raasepori, Rauma, Rovaniemi, Salo, Savonlinna, Seinäjoki, Tampere, Turku, Vaasa, Vantaa, Varkaus ja Ylivieska.

Muut ehdotukset

Lisäksi Oikeuspalveluvirasto on ehdottanut eräitä muita asetusmuutosta edellyttäviä muutoksia.

Julkisen oikeusavustajan viran kelpoisuusvaatimuksia täsmennettäisiin ja johtavan talous- ja velkaneuvojan kelpoisuusvaatimus lisättäisiin asetukseen. Asetuksen muutosehdotus julkisen oikeusavustajan kelpoisuusehdoista on jo lausunnolla. Lausuntokierros lausuntopalvelu.fi:ssä päättyy sen osalta 20.5. 2026.

Voimassa olevassa valtioneuvoston asetuksessa on säännökset viroista, joissa edellytetään erinomaista ruotsin kielen taitoa ja hyvää suomen kielen taitoa. Näiden virkojen kokonaismäärään säilyisi ennallaan ja ne sijoitettaisiin ehdotuksen mukaan seuraavasti: Etelä-Suomen edunvalvontatoimistossa 2 yleisen edunvalvojan virkaa ja Etelä-Suomen talous- ja velkaneuvontatoimistossa 1 talous- ja velkaneuvojan virka. Helsingin oikeusaputoimistossa 1 julkisen oikeusavustajan virka. Länsi-Suomen edunvalvontatoimistossa 8 yleisen edunvalvojan virkaa ja Länsi-Suomen talous- ja velkaneuvontatoimistossa 5 talous- ja velkaneuvojan virkaan. Länsirannikon oikeusaputoimistossa 4 julkisen oikeusavustajan virkaa ja Lounaisrannikon oikeusaputoimistossa 2 julkisen oikeusavustajan virkaa.

Linkit

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM025:00/2026> - Hankesivu

Esittelijä Kaupunginjohtaja Juntunen Juhana

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa seuraavan lausunnon ao. lausuntopyyntöön: Kuhmon kaupunki pitää tärkeänä, että oikeusapu-, edunvalvonta- sekä talous- ja velkaneuvontapalvelujen saatavuus ja saavutettavuus turvataan yhdenvertaisesti myös pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen kunnissa.

Kuhmon kaupunki pitää myönteisenä asiana sitä, että Oikeuspalveluvirasto on esittänyt, että Kuhmon kaupunki kuuluu 38:n toimipaikan joukkoon, joissa tarjotaan Oikeuspalveluviraston palveluita. Kaupunki esittää kuitenkin huolensa siitä, että osa Kainuun kunnista ei ole suunniteltujen toimipaikkojen joukossa. Kaupungin näkemyksen mukaan on olennaista varmistaa, että alueen asukkailla on jatkossakin tosiasiallinen mahdollisuus saada tarvitsemansa oikeusapu-, edunvalvonta- sekä talous- ja velkaneuvontapalvelut kohtuullisella tavalla. Palvelujen käyttäjissä on usein henkilöitä, joiden asiointikyky, terveydentila, taloudellinen tilanne tai digitaaliset valmiudet voivat olla heikentyneet. Tämän vuoksi palvelujen järjestämisessä ei voida nojata yksinomaan sähköiseen asiointiin tai kauempana sijaitseviin toimipaikkoihin.

Kuhmon kaupunki korostaa, että palvelujen saavutettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon pitkät asiointietäisyydet, julkisen liikenteen rajallisuus, ikääntyvä väestö sekä haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden palvelutarpeet. Digitaaliset palvelut ja etäasiointi voivat täydentää palveluverkkoa, mutta niiden rinnalla on turvattava mahdollisuus henkilökohtaiseen palveluun silloin, kun asiakkaan tilanne sitä edellyttää.

Kuhmon kaupunki pitää välttämättömänä, että oikeusministeriö ja Oikeuspalveluvirasto varmistavat ennen muutosten toimeenpanoa, ettei ehdotettu organisaatio- ja toimipaikkaverkon muutos johda palvelujen tosiasialliseen heikentymiseen Kainuussa. Kaupunki pitää lisäksi tärkeänä, että palvelujen toteutumista seurataan muutoksen jälkeen erityisesti niiden alueiden osalta, jotka poistuvat toimipaikkaluettelosta.

Parhaillaan on käynnissä valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistus, jonka tarkoituksena on koota eri viranomaisten palveluita yhteisiin asiointipisteisiin. Kainuun osalta uudistukseen liittyvä alueellinen suunnitelma valmisteltiin vuonna 2025.

Valtion palvelu- ja toimitilaverkkoa tulee tarkastella kokonaisuutena ja valtion palveluiden saatavuudessa tulisi noudattaa yhtenäistä tahtotilaa. Yksittäisten valtion toimijoiden ratkaisut heikentävät alueellista luottamusta valtion viranomaisten palveluiden läsnäoloon ja saavutettavuuteen Kainuussa. Ne myös heikentävät valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen tahtotilan toteutumista käytännössä sen osalta, että valtion palveluiden saavutettavuus uudistuksen myötä parantuisi.

Päätös Kaupunginhallitus yksimielisesti hyväksyi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.